

בין ערביים ב"ש"לג הלבנון"

תל אביב זהרה בלבן.

לאחר שחיפש לשווא ב"אררט" הוא מצא אותה ב"ש"לג הלבנון". שם, ישבה עם אלתרמן ושלונסקי, שלושתם מסביב לשולחן אחד, כוסות תה ריקות למחצה מולם, השולחן מכוסה דפים כתובים בצפיפות בשורות קצובות, חלקם בכתב ידו הקטן והפרוע של אלתרמן, שורות לא סדורות, חלקם באותיות המפותלות ויפות המראה של שלונסקי. גולדברג עישנה, כרגיל, כותבת במרץ.

העצים שברחוב אלנבי נראו צמאים מאוד, עלוותם הצעירה משוועת למים. הוא התיישב ליד שולחן סמוך לשולחנם של השלושה והזמין כוס מים וכוס תה והם, שהורגלו שאנשים באים ומתיישבים לידם, להקשיב לשיחתם, להציץ במשוררים בעבודתם, לא שמו לבם אליו.

הוא נשם לרווחה. אחר הצהריים הקיצי העיק עליו. המולת האנשים ההולכים אל הים לרחצה של ערבית, בערבו של יום שבו תל אביב מתקררת מלהטה, העיקה עליו, וכאן, בתוך בית הקפה, קרירות נעימה ודממה. השעה היתה מוקדמת, בית הקפה יגדש באנשים רק בעוד זמן מה, לאחר תום יום העבודה, לכן, לכד משיחתם של שלושת המשוררים שרר בו שקט מבורך.

אלתרמן אמר: "קראתי אתמול את מה שכתב עזריאל שווארץ ב'השומר הצעיר' על 'כוכבים בחוץ' ועל 'מאה לילות ביפו העתיקה', הוא הרע מאוד עם ספרו של מנשה חברנו, והיטיב מאוד עם ספרי."

שלונסקי אמר: "קראתי את מה שהוא כתב, ואני מסכים עם דבריו. היופי והעומק של 'כוכבים בחוץ' קשורים לעניות דעתי להחלטה שלך שלא לשים בספר אף אחד משיריך שכבר פורסמו, אלא לכתוב אותו כיצירה אחת שלמה, שלא כפי שעשתה לאה בספרה שלה, 'טבעות עשן' שכולו שירים שפרסמה קודם, והרי כמה משיריך פורסמו כבר ב'כתובים' וב'גזית' וגם במוסף הספרות של 'הארץ'..."

וגולדברג הביטה בו בעצב, מרחיקה לרגע את הסיגריה המעשנת, אוחזת בה אחיזה יפה ואלגנטית בידה הרקה וקולה מר: "והרי את 'טבעות עשן' לא ביקשתי שתוציא לאור אברהם, זו היתה החלטה שלך ושלך בלבד, ואני מצרה עליה עד עצם היום הזה."

"למה את מצרה עליה?" שאל שלונסקי, מופתע.

"משום שאתה גזלת ממני, במתנה הנדיבה היא, את האפשרות ליצור בעצמי את ספרי הראשון."

הוא נזכר כיצד צפה בה, יושבת לבדה בין היוצרים הגברים של חבורת פֶּתַח בקפה "פריז" בקובנה. גם שם חבשה את המגבעת הקטנה שנשתה בשוכבות לצד ימין על ראשה הקטן, אחזה סיגריה בין אצבעותיה, ודיברה בשקט עם חבריה הגברים שהרבו מלל ודיברו גבוהה ומילאו את החלל ביומרות ריקות ובמשפטים נפוחים כמו: "נעורי החיים לא מתו. הכל חדש", ואז אמרו: "בואי נלך לביתך לאה, ונאכל ממאכליה הטעימים של אמך ונתכנן יחד את הגליון הבא של פֶּתַח, ואת תקראי לנו את השירים החדשים שכתבת". גם שם לא העז לגשת אליה ולדבר איתה, אלא רק התבונן בה ובהם מרחוק.

התה הגיע ושולחנם של המשוררים שקט; שלושתם כפופים מעל דפיהם וכותבים, כל אחד נושא עלבון בלבו. אלתרמן על שהשיחה שכחה את ספרו, גולדברג על הסניטה שסנט בה שלונסקי על ספרה ושלונסקי על הדברים המרים שאמרה על הוצאת ספרה. הוא פרש על השולחן את "דבר", שגיליונו האחרון היה מונח על כל שולחנות בית הקפה, וקרא את הכותרות שדיברו על ועידת מינכן וחיפש את רשימתה של גולדברג, ומצא שהפעם כתבה על החירות במחזותיו של שייקספיר, בעיקר ב"סערה". אז פרץ אל בית הקפה אריאל, הוא ידע שיבוא, בדרך כלל היו נפגשים לתה של ערבית ב"ש"לג הלבנון", או ב"אררט", אבל האופן שבו פרץ פנימה, בסערה, כהרגלו, הפתיע אותו בכל פעם מחדש.

אריאל הוא בלש. הוא עובד במשרד הבלשות המפורסם של דוד תדהר ותמיד פיו מלא בסיפורי נפלאות. הוא חברו עוד מקובנה, והוא עלה לארץ כמה שנים לפניו, וחיכה לו, וסידר לו סרטיפיקט, ועבודה, וחדר, ולכן הוא אינו יכול למנוע עצמו מלהקשיב לסיפוריו, והוא חייב להסכים לכניסותיו הסוערות אל בתי הקפה שבהם הם נפגשים. וכך, לאחר יום ארוך ומשמים במשרדו שבעיריית תל אביב, שם הוא מבלה את יומו בהדפסת דוחות ארוכים ומפורטים על מיסי העיריה שמשולמים ושאינם משולמים על ידי בעלי החנויות ברחוב אלנבי ובן יהודה, הוא נאלץ להקשיב לסיפוריו הארוכים והמפורטים של חברו מנוער, שלאחרונה נסובים על עסקי הבלשות, במקום להאזין לדברי הסופרים היושבים בשולחן שליידו.

"לא תאמין מה אירע לי היום..." פתח אריאל כהרגלו. והזמין כוס של בירה וצלחת טוגנים. בינתיים, הערב ירד ומבקרי הקפה הקבועים החלו נוהרים פנימה: עובדי עיתונים ועובדי ערב ולילה אחרים, שנכנסו אל הקפה לפני עבודת ערבם, ביודעם שישובו אליו לאחר שיסיימו אותה, וגם כל מיני ארחי פרחי אחרים – פועלים שסיימו את עבודת יומם וביקשו לפוש מעט עם ערב, עובדי עירייה שלא נישאו וביקשו להפיג את כבדותם, חברי קיבוצים ומושבים שבאו לעיר בשליחות זו או אחרת. גם שחקני 'המטאטא', נכנסו: יעקב טימן, יעקב אבאל'ה, בצלאל לונדון, שמואל רודנסקי, זלמן לכיש ואברהם חורגל ובירכו את שלושת המשוררים שאותם הכירו הכר היטב, כי הרבה מפזמוני 'המטאטא' נכתבו בעטם המהיר והחד של שלושת אלה. זלמן לכיש אמר: "משמח מאוד לפגוש אתכם כאן, בבית הקפה שלנו. משמח ואף מפתיע, שהרי מזה זמן רב אינכם מכבדים אותנו, פשוטי העם, בנוכחותכם תחת צל קורתנו הדלה, הרי נדרתם עד הרי אררט," אמר וחייך והשלושה צחקו, ושלונסקי השיב להם מתוך צחוק אבל הוא לא הצליח לשמוע את תשובתו משום שאריאל החל לספר את סיפורו:

"היום בבוקר צלצל הטלפון ותדהר ענה. הוא הנהן ורשם פרטים בפנקסו. שאל 'מתי' ו'איפה', הפטיר 'כן' כן 'ו'מיד'. כשניתק, נעץ בי את מבטו, אני יושב, כידוע לך, בשולחן שמולו, הוא סימן לי באצבעו לבוא, אז כחכח בגרונו ואמר:

'אריאל בני'... וכשהוא מכנה אותי בכינוי הזה אני יודע שהוא עומד להטיל עלי משימה... זה היה יוסף פעמוני. אתה מכיר אותו?'

"כמובן שאני מכיר את פעמוני," אמר אריאל. "הוא ידוע ומוכר בעירנו. פעמוני, שמו המקורי הוא גלוקמן, אגב, הוא רופא בכיר מחוגי הרוויזיוניסטים, ממייסדי קופת החולים לעובדים לאומיים." ואז המשיך: "תדהר אמר לי: 'פרצו וגנבו בקופת החולים הלאומית אצלו פה בתל אביב. אני רוצה שאתה תלך לשם. אותי מכירים, וזה יעורר חשד אם אכנס למשרדים.' אז הלכתי לשם, משרדי הקופה שוכנים ברחוב שפרינצק, ליד המושבה הגרמנית. המתנתני קצת עד שהפקידים סיימו לאכול את ארוחת הצהריים ולשתות את כוס התה. ואז המזכירה חיכה אלי," אמר אריאל וחייך, "והכניסה אותי למשרדו של פעמוני."

בזווית עינו הבחין בגרויאצ'קוב, שהיה, כפי שידע, המנהל של 'המטאטא', שהצטרף לשולחן המשוררים ואמר במבטאו הרוסי הכבד: "חברים, טוב שבאתם הערב ל'שגל הלכנון', משום ש'המטאטא' עומד בפני תוכנית חדשה שתיקרא 'זבת חלב ונפט', ואנחנו נהיה זקוקים לעטכם החד, רבותי וגבירתתי המשוררים..." "שלונסקי אמר: "למה שלא תפנה לאורי צבי גרינברג?" וגרויאצ'קוב צחק ואמר: "הוא שוב בפולין..." אלתרמן חייך והזמין כוס יין ואמר: "אתם יודעים שז'בוטינסקי אהב מאוד סיפורי בלשים. הוא היה הראשון שהביא לקבלה של הספרות הבלשית בספרות העברית כי הוא מעריך גדול של סיפורי בלשים, כמו אלו של אדגר אלן פו ורטור קונן דויל. הוא גם חסיד נלהב של הכנסת ספרות הרפתקאות הבלשית לספרות העברית כמודל ראוי לקריאה לבני הנעורים, כדי שיגדלו חריפי שכל ונועזים כמו הבלשים הספרותיים. הוא עצמו תרגם לעברית כמה מסיפורי שרלוק הולמס ופרסם גם סדרה של סיפורי הרפתקאות שכללו תרגומים של סיפורי בלשים שנעשו בידי או בידי ידידיו." היא, כצפוי, נרתעה מבקשתו של גרויאצ'קוב, וכצפוי הסתירה את רתיעתה.

שלונסקי שאל: "ובמה יעסוק המחזה?" אבל הוא לא הצליח לשמוע את התשובה לשאלה, כי אריאל הניח את ידו על כתפו ואמר לו: "אתה לא מקשיב... אתה שוב עוקב אחריה, נועץ בה את עיניך ולא מסיר... כפי שאני מכיר אותך אתה בטח חושב לעצמך שהיא לא ראויה לכל זה, לישיבה בבית הקפה העלוב הזה, בעיר העלובה הזו ולכתוב פזמונים מגוחכים למחזה מגוחך בתיאטרון 'המטאטא' המגוחך... מזמן היית צריך לחדול מן ההתאהבות המטופשת הזו... בוא ותקשיב לסיפור אמיתי, במקום לטוות חלומות לא אפשריים," והמשיך:

"פעמוני, איש רחב פנים וממושקף, לא חיכה שאתיישב, 'תדהר שלח אותך?' שאל, 'נו, טוב. דבר ראשון תבין שאנחנו מצפים שתשמור על כל הדברים בסוד. קופת החולים של העובדים הלאומיים היא קופת חולים צעירה והיא מותקפת ללא הרף על ידי שלטונות המנדט ועל ידי ההסתדרות, יימח שמה. היא הוקמה לפני זמן קצר, לאחר הפיטורין הבזויים שפוטרו הרופאים הרוויזיוניסטים מקופת החולים הכללית בעקבות האשמתנו הנכלולית ברצח חיים ארלוזורוב. אגב, אני הייתי זה שהקים אותה, ארבעה חודשים לאחר הרצח..." הוא הסמיק ואז אמר: "ולענייננו. אתמול כשהגיעו העובדים הראשונים הם גילו קופה אחת עם סימני פריצה. זה לא האינצידנט הראשון בנוגע לקופה הזו בחודש האחרון. אנחנו צריכים להבין מה קורה פה..."

"רגע אחד!" אמר לו, "אנא ממך, עצור לרגע..." ונשם נשימה עמוקה והמשיך: "הרי אמרת לי מילים כדורבנות. לא שמעתי אותך אומר כדוגמתן אף פעם... לא דיברנו אף פעם על אהבתי ללאה גולדברג ועל מחשבותי אודותיה, לא שאלת אותי על האהבה הזו ולא חיווית דעתך עליה בכל השנים הארוכות שאני אוהב אותה. והרי אני אוהב אותה עוד מנעוריני, כאשר למדנו בגימנסיה העברית בקובנה, והיא, שהייתה גדולה מאיתנו בכמה שנים, היתה הנערה המוערכת והחכמה בבית הספר, שיריה התפרסמו בכתב העת 'נתיבות' עוד כשהייתה בת שש עשרה. אהבתי אותה כשהיא התאהבה במורנו הנערץ אברהם פרנק. אהבתי אותה כשלמדה באוניברסיטאות של קובנה וברלין. אהבתי אותה כשלימדה בראטיין. אהבתי אותה כשהייתה יקירת חבורת פֶּתַח. אהבתי אותה כשעלתה לכאן, לתל אביב. ואתה ידעת על האהבה הזו, למרות שלא דיברנו עליה דבר וחצי דבר, ולא אמרת לי דבר וחצי דבר על האהבה הזו עד כה, והנה סוף סוף אמרת, ואתה ממשיך לספר את סיפור הבלשים שלך כאילו לא אמרת דבר?" ולמרות שהדברים שאמר הלכו וגברו, ועיניו ופניו הלכו והתלהטו, הוא דיבר בלחישות, שמא יישמע בשולחן שלידם, שולחן המשוררים.

אריאל הביט בו בעיניים שוחקות ואמר: "כפי שאמרתי אתה לא מקשיב. לא חדלתי מלדבר איתך עליך ועל האהבה שלך לאורך כל שנות חברותנו, אבל עשיתי את זה באמצעות סיפורים שסיפרתי עלינו: סיפורי מתח ופנטסיה, סיפורי מדע דמיוני ולאחרונה סיפורי בלשים. תמיד סיפרתי לך סיפורים שהיו בעצם סיפורים אודותיך, ואם היית מקשיב היית מבין. היום חרגתי ממנהגי וחדלתי לרגע לדבר אליך בסיפורים, אבל האינטרמצו הזה הסתיים ואני שב עכשיו אל הסיפורים. רק שהפעם אני מבקש ממך שתקשיב ותאמר לי, לאחר שאסיים את סיפורי, מה ביקשתי לומר לך באמצעות הסיפור עליך ועל אהבתך הנכזבת למשוררת לאה גולדברג, אותה אתה אוהב מאז שהיינו נערים..."

בשולחן שלידם חדלו שלושת המשוררים מכתובתם. שלונסקי סיפר לאחרים שהוא קורא עכשיו את תרגומו של הלקין ל"הסוחר מוונציה", שהצגתו גרמה לפולמוס גדול כל כך לפני כשנתיים ולדיון בשאלה למה התכוון שייקספיר בזה שהציג את דמותו של שיילוק באופן שהציג אותה, ושנזכר בדבריו של אדוארד דאודן, שנאמרו על "הסערה" של שייקספיר: "יש לשים לב, ציטט מן הזיכרון "שלוסערה איכות, כיצירת אמנות, הגודמת למבקרים להתייחס אליה כאלגוריה; ולבלבל אותם; כמו ללעוג להם על יומרותם "לפתור את התעלומה", ושהוא למד מהדברים הללו שלעיתים אנחנו נוטים לפרש את מה שאנחנו קוראים הרכה מעבר לנדרש. ואז היא ביקשה מהם להקשיב לה. בשקט, כאילו היא חוששת לגנוב את זמנם. הם נעתרו לה ואלתרמן אמר: "אנא לאה אמרי לנו את מה שאת חפצה לומר." היא פתחה ואמרה שהיא מבקשת לקרוא להם את המסה שפרסמה לאחרונה ב"טורים" ששמה "האומץ לחולין", ושהיא יודעת ששלונסקי קרא אותה כעורך כתב העת אבל היא אינה בטוחה שאלתרמן קרא ושהיא חושבת שכתבה דבר של ערך. ואז קראה בקול שקט מאוד ורק שברי משפטים הגיעו אליו: "פירוק המכונות ובריכת החלקים", "ובעצם העבודה הקשה והאחראית הזאת, ידע הקורא הטוב למצוא את המטרה הרחוקה", "הקורא הפשוט, המצפה אולי למצוא בספרות חגיגות גדולות של אידיאלים מבהיקים ואורות צבעונין של רעיונות השובים לב", ובשל כך הוא נאלץ להקשיב למה שסיפר אריאל על השיחה שהתנהלה בינו לבין ד"ר פעמוני, אותה הציג תוך שהוא מחקה את קולו הגבוה והיהיר של הרופא:

"מה לדעתך קורה פה?"

"יש לי חשד, אבל מוטב שלא אסיח דעתך מהפרטים."

"ומהם הפרטים?"

"בסוף חודש מרץ היה המקרה הראשון, כך נודע לי. כמה פעמים חסר כסף בקופה, אבל העובדים השלימו את החסר מכספם."

"כמה חסר?"

"כל פעם יותר. פעם ארבע לירות. פעם חמש. פעם ארבע עשרה."

"וזו הפעם הראשונה שביקשתם שאדם יגיע לחקור את העניין?"

"עשינו חקירה פנימית. הקופאית ביקשה שנקרא למטרה. גם אני חשבתי כך, אך לבסוף החלטתי לפנות אליכם."

"למה תדרה ולא המטרה?"

"בשלב זה אנחנו מעדיפים שלא יתפרסם על התקרית דבר, כפי שאמרתי. יש לי חשד. והוא קשור לעניינים פנימיים כאן בקופת החולים. לטובת כולם סבורני שעדיף כך. מצא את האחראים ונתגמל אתכם בהתאם."

ואז המשיך: "אז החלטתי לשוחח עם הקופאית שקופתה עמדה במרכז העניינים. הוקצה לי חדרון במשרדי הקופה המשקיף על בתי המושבה הגרמנית ושם פגשתי את הנחקרים. לפני שנכנסה סידרתי את הכיסאות והשולחן, כפי שתדהר לימד אותי, באופן שהאור הבא מן החלון יסנוור את עיני הנחקר ויגרום לו לחוש נחות וחלש אל מול החוקר שממנו לכאורה בוקע האור, אבל הקופאית, הגברת גליה רוסנובסקי, היתה רגועה ולא נבהלה כלל מן האור או ממני. גליה רוסנובסקי היא אישה יפה מאוד ובטוחה בעצמה, תכולת עיניים ובהירת שיער, היא שאלה אם תוכל לעשן, ואני, שהופתעתי משלוותה, לא יכולתי אלא להנהגן ולהמתין, רק לאחר כמה רגעים אזרתי עוז והתחלתי לדובב אותה..."

והוא שאל: "גליה רוסנובסקי הזו היא לאה גולדברג? משום ששתייהן מעשנות?"

אריאל השיב לו: "אתה עדיין לא מקשיב, אתה לא מקשיב לעומקם של דברים, מדובר בהרבה יותר מזה, ואתה תבין אם תקשיב..."

אז נכנס אל בית הקפה אברהם שמואל שטיין, שהיה, כך ידע, עורך הלילה של "דבר", איש דק, משופם וחד עיניים. הוא התקבל בברכות רמות בשולחן המשוררים והתיישב, הזמין כוס קפה שחור ואמר: "נכנסתי רק לכמה דקות כדי לשתות קפה ולהתעורר. במשך כל היום, במקום לישון, כפי שראוי שאעשה, שהרי כל הלילה אעבוד במערכת ולא אישן כלל, קראתי..." ואז שתק, שאל אם יפריע להם אם יעשן ושלושתם אמרו לו: "לא, לא מה פתאום, עשן כאוות נפשך, "ושלונסקי ביקש: "...וספר לנו בבקשה מה הדיר שינה מעיניך, מה קראת?" והוא הצית סיגריה והמשיך: "קראתי במשך כל היום את כל מה שיכולתי לקרוא על הוועידה במינכן, אצלנו במערכת ובספרייה העירונית, ונחררתי. מחר ה-29 בספטמבר 1938, יקרה מה שבעיני הוא הנורא מכל. במינכן שבגרמניה הנאצית, ייפגשו אדולף היטלר, הפיהרר של גרמניה, נוויל צ'מברלין, ראש ממשלת בריטניה, אדואר דאלאדיה, ראש ממשלת צרפת ובניטו מוסוליני, הדוצ'ה של איטליה, כדי לדון בדרישתו של היטלר לספח לגרמניה את חבל הסודטים, וצ'כוסלובקיה, שהחבל הוא בשור מבשרה, אינה שותפה לוועידה..."

"...ולמה אתה נחרד כל כך?" היא שאלה ואז אמרה: "בין כך ובין כך אירופה הולכת לאברון, בין אם תהיה או לא תהיה ועידת מינכן. השאלה היא לא מה יעשו הממשלות אלא מה יעשה האדם... אני חושבת שכיום האדם מתחיל להרגיש כי עבודה קשה הוטלה עליו, כי עולם הרוח והתרבות של דורנו דורש ממנו השתתפות בעבודה מפרכת, זו עבודה חולין קשה, המחייבת ריכוז ודיוק. אין בה חגיגות גדולות של אידיאלים מבהיקים ואורות צבעוניים של רעיונות ששוכים לב. אלה הם חוליי-חולין של טרדה וטרחה. והתנאי הראשון: אומץ וסבלנות. אם נבין את מהותה של העבודה הזו ונעבוד את העבודה הקשה הזו ללא הפסק אזי שום ועדה לא תפחיד אותנו..." ; "אלתרמן אמר: "כפי שכתבת, במסה היפה שלך שהקראת לנו קודם, הדברים תקפים בראש ובראשונה לגבי הספרות וקריאתה. אם זיכרוני אינו מטעה אותי כתבת שהעבודה הקשה והאחראית עליה את מדברת היא קריאה של ספרים קשים שמזמנים פירוק המכונות ובדיקת החלקים של התרבות, והקריאה היא שתביא ליצירה של האדם המודרני. בעיני הספרות שהזכרנו היום כשיחתנו, גם 'הסערה', בראש ובראשונה באמצעות דמותו של אריאל, החד חידות ופותרן, וגם הספרות הבלשית, הם ספרים קשים שכאלה שמזמנים את היצירה הזו."

אריאל אמר: "שים לב למהלך החקירה אותה אספר כעת ואז תאמר לי מה אתה לומד ממנה. ובבקשה ממך אל תחפש אחר אנלוגיות נמהרות ושטחיות כמו זו שהצגת קודם." ואז שב לספר: "גליה רוסנובסקי סיפרה בשלווה גמורה שזו לא הפעם הראשונה שכסף נעלם מהקופה שבאחריותה. היא סיפרה שהתחילה לחשוד שמהו אינו כשורה רק בפעם השלישית שבה חסר כסף בקופה, ולאחר ששאלתי אם חסרון הכסף

הזה לא נראה לה כמשהו שאינו כשורה אמרה: 'לכל אחד יש טעות בחשבון לפעמים, או ששכח לכתוב דבר מה, וכשדיברה הביטה על הקיר, ורק מדי פעם הפנתה אלי את מבטה, בין נשיפת עשן אחת למשניה. אז סיפרה שבפעם השלישית לא יכלה לפתוח את המגירה, מפני שהקופה הושארה פתוחה. היא פתחה בכוח את המגירה ואז הבחינה שחסר סכום של 14 לא". אחר כך הבינה שגם בפעמים הקודמות הקופה היתה פתוחה כך, אך היא לא שמה לב...

"מה דעתך על גליה רוסנובסקי ומה אתה לומד מחקירתה?" שאל אריאל והוא אמר: "היא נראית כאישה חזקה ויהירה מאוד, איני אוהב אותה." ואריאל חייך והמשיך:

"ואז היא סיפרה לי על מה שקרה ביום שבו אירעה הפריצה... והוא הציג בפניו את השיחה שהיתה בינו לבין גליה רוסנובסקי, ואת דבריה אמר בקול שנשמע כקולה של אישה המודעת ליופיה: "בואי נגיע למה שקרה בשבת".

"כן, ודאי. ביום השישי הלכתי הביתה בשעה אחת. בקופה נשארה אולי לירה וחצי".

"מי עוד היה במשרד?"

"ביום שישי אחרי הצהריים היו שם כמה מעובדי הקופה. למיטב זיכרוני היו ישראל אברהמי והמנקה. רק ישראל וד"ר פעמוני ידעו שהקופה שלי נשארה במגירה. אבל באותו יום היתה גם קבלת קהל".

"למי יש מפתח ויכול להיכנס בשבת?"

"אינני בטוחה. לי היה מפתח, אך מסרתיו אחרי הגניבה לפני כחודש".

"יכול להיות שהמקור לכל העניין הוא בלכול ברשימות משום שערכת בין כסף פרטי לבין כספי הקופה?"

"לא יכול להיות שעשיתי זאת ולו פעם אחת".

"אני מבין. תודה גב' רוסנובסקי, נדמה לי שלעת עתה תמו שאלות".

והוא אמר לו: "טעית בבחירת המקצוע אריאל, היית צריך להיות שחקן ב'הבימה', או ב'האהל', או לפחות ב'המטאטא'". אבל אריאל התעקש ושאל: "ומה למדת מן החקירה שהצגתי בפניך בכשרון כה רב?", "למדתי שאיני מבין מדוע אתה מספר לי את הסיפור הזה", אמר, "מדוע אתה מספר על גניבה פעוטה שהתרחשה במשרדה של קופת חולים קטנה בתל אביב בשעה שהעולם מתמוטט?"

בשולחן המשוררים המשיכו השחקנים לעלות אל הבימה ולדרת ממנה: שטיין נפרד בצער, כי משמרת הלילה ב"דבר" עמדה להתחיל, ואברהם חלפי, המשורר שהחל לשחק לפני כשנה ב"האהל", הופיע והצטרף אל היושבים. גם שחקני "המטאטא" יצאו, כי שעת עליית המסך הלכה וקרבה. אולם הפצצה שהטיל שטיין הכתה גלים בשולחן המשוררים וכולם דיברו על מינכן ועל העתיד הקודר. אלתרמן אמר: "זו כניעה מבישה שאנשים ייזכרו במשך דורות רבים, והיא מעלה את השאלה האם איננו חסרי אונים אל מול כוחות של רשע ועוול ועוני וחולי שפועלים בעולם? הנה רק לפני שנתיים מתה סבתי האהובה ואבא גם הוא חולה עכשיו באותה מחלה ארורה ואין ביכולתנו לעשות דבר...". וחלפי, שברגיל לא הרבה לדבר בשולחן המשוררים של "שגל הלכנון" ו"אררט" אמר בשקט: "רוב העוול והרשע הוא מעשה ידי אדם, ולכן אדם יכול למונעם. ראו את שמתרחש כאן אצלנו בשנתיים האחרונות. כיצד אנחנו, היהודים והערכים בארץ ישראל הורגים אלה את אלה...", דבריו התקבלו בכעס ובהתרגשות שאפפו את בית הקפה כולו הקשוב לדברי המשוררים, רבים כעסו על ההשוואה שעשה חלפי בין אירופה לבין ארץ ישראל, אחדים דיברו על ההבלגה, כמה מהם בכעס, אחדים בהבנה, אחרים הביעו תמיכה במה שעשה האצ"ל, והיו שהוקיעו את מה שעשו אנשיו.

אריאל אמר: "במהרה תבין מדוע אני מספר את הסיפור, והמשיך: "החלטתי לחקור עובדים נוספים: ישראל אברהמי, שעליו דיברה גליה רוסנובסקי, עזר לי לא מעט. הוא פירט מיהם האנשים שבידיהם היו מפתחות המוסד והקופה. הוא ציין שכל אחד מן העובדים יכול להיכנס בזמן שהמנקה נמצאת. לזלזל בסיכוי שאדם מן הקהל יוכל להגיע אל הקופה. סיפר קצת על אירועי יום שישי לפני הפריצה, ובעיקר על מצב השולחן שבו נשמרו הקופות. הוא סיפר שאחרי הגניבה, כשגליה רוסנובסקי קראה לו ואמרה שאינה יכולה לפתוח את המגירה, היה לו רושם שהיא לא ניסתה ברצינות לפתוח ושהיא משונה בעיניו שהיא קראה לכולם. גם הפעם, כשגילתה את המגירה פרוצה, לא ניסתה לפתוח אותה בעצמה אלא ביקשה מיד לקרוא לאחד המנהלים. הוא סיפר שגם אחרי הגניבות השאירה גליה לעיתים את המגירה פתוחה. אך לרוב גם כשהיתה במשרד היתה המגירה סגורה. הוא סיפר שהיא אמרה שמעתה אינה מערכת יותר את כספיה

בכסף הקופה...", "מה שמעיד על כך שקודם לכן שיקרה?" שאל, ואריאל אמר: "יפה! אתה מקשיב! בוא ותקשיב להמשך הדברים. אברהמי סיפר שבחקירה הפנימית הוא מצא במגירה רשימה של הוצאות שלה, שכר דירה וכיוצא בזה, שהיו זהות לכספים שחסרו בקופה...". "מה שמאושש את אשמתה", אמר, "אכן, הדברים הללו מאוששים את החשדות נגדה", אמר אריאל והמשיך: "לאחר מכן שוחחתי עם גזבר קופת החולים, מרדכי שטרן. הוא סיפר לי שהוא יודע שלפני זמן מה קנה בעלה של גליה אוטו ב-400 לא"י. הם לקחו הלוואה של 200 לירות בערך בבנק 'הלוואה וחיסכון', והיא אמרה לי שעליהם לשלם 40 לירות בחודש, ביטוח ותשלומים. הוא סיפר גם שהיתה תקופה שלבעלה של גליה היה קלוב של ברידג' אבל הוא פשט את הרגל." והוא אמר: "איני מבין דבר וחצי דבר. לשם מה כל הפרטים הללו? כיצד הם מספרים עלי וכיצד הם קשורים לאירועים הנוראים המתרגשים עלינו בזה אחר זה?"

אריאל הביט בו בשתיקה ואמר: "כל הדברים הללו הביאו אותי לכאן היום, גליה רוסנובסקי ובעלה ייפגשו כאן בקרוב. הוא הוציא מכיסו זקן ושפם מזויפים והדביק אותם לפרצופו. אנחנו נאזין לדברים שיאמרו זה לזה ונלמד מתוכם מי גנב את כספי קופת חולים לעובדים לאומיים."

כמה רגעים לאחר מכן נכנסו גליה רוסנובסקי ובעלה ל"שלג הלבנון". כשנכנסו עסקו יושבי שולחן המשוררים בשאלה מהי עבודת החולין, והיא הסבירה שכוונתה ליצירה מחודשת של הסינתזה האנושית הגדולה שאבדה, אולם שאיפה זו, אמרה, אסור לה שתושג בכל מחיר, אסור לה להיפסק משום הכניעה לחגיגות גדולות של אידיאלים מבהיקים ואורות צבעוניים של רעיונות השובים לב. היא חייבת להיווצר רק מתוך עבודה יומיומית קשה. אולם, כשנכנסו בני הזוג רוסנובסקי לבית הקפה, נעתקו המילים מפי יושבי שולחן המשוררים ומפי יושבי בית הקפה כולו. זוהרם של השניים העיב על "שלג הלבנון", מן המטבח ועד לאחרון השולחנות הרעועים, מן המלצרים המהוהים ועד לאחרון הפועלים העייפים, מן המתווכחים על ההבלגה ועד לאחרון יושבי שולחן המשוררים, אברהם חלפי, שמאז שאמר את מה שאמר לא הוסיף עוד לומר דבר. הארון רוסנובסקי היה לכוש בחליפת ערב שחורה, שפמו עשוי למשעי, פסוקת חדה כתער מחלקת את שערו לשתי כנפות והיא בשמלה לבנה, עמוקת מחשוף, עינייה הכחולות מביטות בשחוק על בית הקפה המואר בדלות.

הם התיישבו בשולחן שלידם והזמינו בירה וטוגנים וקפה שחור, והארון רוסנובסקי אמר לזוגתו: "יפית עד מאוד גליה."

היא חייכה והוציאה מתיקה חפיסת סיגריות, שלפה סיגריה אחת מתוכה והוא הצית אותה עבורה במצית זהוב ואז אמרה לו: "גם אתה יפית עד מאוד אהובי, ראה איך כל יושבי הקפה מביטים בך."

אברהם חלפי העז ושאל בחיוך: "האם העבודה היומיומית הקשה עליה את מדברת, לאה, כוללת אכילת טוגנים בבית קפה והצתת סיגריה לאשה יפה להלל?" ושלונסקי אמר שיר:

נְחִילִי שְׁאָרוּ יְעֻרֹת דּוּמְיָה
זֶה צוּפֵם הוּא הַשִּׁיר שֶׁעוֹרְנוּ הָרוּי
אֶת יוֹדְעַת הַיֵּטֵב
אֶת יוֹדְעַת הַיֵּטֵב
כִּי עֲלִיךְ

אלתרמן חייך ושתק, אבל עיניו נצצו, וגליה רוסנובסקי שחשה, כך נראה, במבטי המשוררים, שאפה שאיפה עמוקה מן הסיגריה ואמרה לבעלה: "ראה את מזילי הריר מעוררי הרחמים האלה, הייתי תוחבת את כולם באוטו שקנינו ומשליכה אותו ואותם לים."

ובעלה אמר: "חשבתי שאת רוצה שניסע בו לאירופה, עד לפראג, שנברח איתו מן המקום העלוב הזה. איך ניסע לאירופה אם תשליכי את האוטו שלנו לים, יחד עם מזילי הריר? אגב אלה אינם סתם מזילי ריר, אלה מזילי ריר שיודעים למשוך בעט, השיר של הרזה המקריח הזה הוא שיר של מושך בעט, לא?"

"בשביל לנסוע, אנחנו זקוקים לעוד קצת כסף, יקירי," אמרה ונגסה בטוגן ולגמה מן הביירה.

"אמרי לי, יש עניין שמטריד אותי, האם יש הדר בלגנוב, ועוד מהקופה של קופת החולים של העובדים הלאומיים?" שאל הארון רוסנובסקי.

"בהחלט," השיבה, "אם זה נועד למטרה טובה כמו נסיעה לפראג או הטלת מכונית עמוסה במזילי ריר לים."

חברות סופרי "יחדיו" בקפה "אורס" (קריקטורה של שליין): בכיוון השעון: לאה גולדברג, יוסף סערזני, אברהם שלונסקי, ישראל זמורה, אורי קיסרי, מנשה לין, אלכסנדר פן, הלל אביחן (ברגמן), נתן גרינבלט, יוסף אריכא

"הנה," אמר אריאל מחייך חיוך ניצחון מבעד לשפם המזויף, "היא הודתה, כפי שציפיתי וקיוויתי," הוא החל להסיר את שפמו כדי ללכת לשולחנם של השניים ולהובילם לתחנת המשטרה, אולם כששמע את המשך הדברים השיב את שפמו למקומו ושבו והתיישב.

"ואת לא חוששת שתיפסי?" שאל הארון רוסנובסקי, "היום התחילו לרחרח אצלכם, כך הבנתי."

"לא." ענתה, "הבלשצ'יק הזה אינו מטריד אותי כהוא זה, הרי ראשי הבולשת היו משחקים בקלוב הברידיג' שלך ובמקרה הגרוע ביותר תוכל להפעיל את קשריך."

"נראה שהסיפור שלך הוא אודותיך הרבה יותר מכפי שהוא אודותי, בלשצ'יק," אמר לאריאל.

"חכה רגע," אמר לו אריאל.

ובשולחן המשוררים היא אמרה: "נראה שבשניים הללו יש הרבה יותר אורות צבעוניים שקרניים מאשר עבודה יומיומית קשה, אבל לנו יש מלאכה יומיומית קשה לעשותה."

"איני בטוח שאני חפץ להפעיל את קשרי. ישעשע אותי הרבה יותר לצפות כך נחקרת ונאסרת ונשפטת ונושאת מעל דוכן הנאשמים נאומים מלאי הדר, כמו הדברים שכתב בן יוסף על קירות כלאו לפני שהוצא להורג," אמר הארון רוסנובסקי. והיא אמרה: "אם תעשה כך אבליג, כפי שמבליגים המוסדות הלאומיים וההגנה, ולא אספר לכולם על הכספים שגנבת מבאי הקלוב שלך," ושניהם פרצו בצחוק רם שמילא את בית הקפה כולו.

"אתה מביין?" אמר לו אריאל, "שני אלה הם לא הסיפור שלי. הם יצאו מהסיפור שלי והגיעו לכאן ואני מביין עכשיו שהם הרבה יותר מדי צבעוניים וחזקים והם מספרים סיפורים שהצבעים החזקים בהם הם צובעים את העולם משעבדים אותו לכוחם, ואני איני יכול לספר אותם ולפתור אותם. בוא ותנסה אתה," והוא הקשיב לדבריו והנהן וקם והלך אל שולחנם של השניים.

"עכשיו אתה מקשיב!" אמר אריאל.

"נכון," הוא אמר לפני שהלך, "אני מביין עכשיו שהסיפור יכול להיות הסיפור שלי."

ואז פנתה אליו לאה גולדברג משולחנה וחייכה ואמרה: "שלום אדם."